

О. Г. Астаф'єв, І. Б. Матяш

Дубровський Василь Васильович

ДУБРОВСЬКИЙ Василь Васильович (псевд. і крипт.: В. Д., В. Черногай, І. Захаревський-Лісковицький, В. Лісковицький, Історик, Іллінський та ін.; 19(31). 05. 1897, Чернігів – 23. 04. 1966, м. Річмонд, шт. Вірджинія, США) – історик, архівіст, тюрколог. 1915–19 навч. у Ніжин. істор.-філол. інституті (нині Черніг. обл.); 1920–23 – асп. Ніжин. н.-д. каф. (кер. Г. Максимович); 1923 переведений до Н.-д. каф. історії укр. культури (Харків). 1924 за працю «Бігли селяни Лівобічної України в XVIII ст.» затвердж. на посаді н. с. цієї каф.; 1925 під керівництвом академік Д. Багалія захистив дис. «Селянські рухи на Україні після 1861 р.». Водночас 1919–25 викладав у Черніг. ІНО; 1923–25 – зав. Черніг. губерн. архів. упр., при якому створив і очолив істор.-архів. гурток студентів. Роботу гуртка високо оцінено на 1-й Всеукр. нараді архів. працівників, що відбулася 6–10 грудня у Харкові, а Оргбюро ЦК КП(б)У рекомендувало створити подібні у кожній губернії. 1925–28 викладав у Харків. ІНО. Від 1929 посилено займався тюркол. дослідж., зокрема був слухачем сходознав. семінару при Музеї Азії РАН у Ленінграді (нині С.-Петербург); як співроб. Всеукр. наук. асоц. сходознавства 1930–33 брав участь в укладенні укр.-азерб. словника (не опубл.). Працював у Істор. секції ВУАН (1924–30); інспектором охорони пам'яток культури Упр. наук. установ (1925–29); відповід. секр. Шев-ченків. комітету (1925–33) і Центр. комісії увічнення пам'яті М. Коцюбинського (1926–33); головою істор. секції Харків. наук. товариства (1925–29). У листопаді 1933 заарешт., за звинуваченням в укр. бурж. націоналізмі засудж. до 5-ти р. таборів. Покарання відбував у Забайкаллі (РФ), про що згодом написав у спогадах «2-й Відділ в Бамлагу ГПУ–НКВД» (Нью-Йорк, 1965). У зв'язку з арештом низка прийнятих до друку книг та істор. нарисів Д. була конфіскована ГПУ і зникла, серед них – «Поміщики і кріпаки на Україні», «Народи СРСР: Етногр. і статист.-істор. огляд», «Данило Апостол і його гетьманство» (у 3-х т.), «Акти про кріпаків» (у 2-х т.), «Богдан Хмельницький і Туреччина»,

підруч. з турец. палеографії. Після звільнення 1939 склав доктор. іспит при Інституті історії АН УРСР, однак до звання допущений не був. Через заборону мешкати у великих містах України вчителював у провінції. Під час нім. окупації – проф. Харків. університету й голова місц. товариства «Просвіта»; від 1943 – на еміграції у Німеччині; від 1956 – у США. Дійсний член УНТ у Празі, НТШ та УВАН. Редагував часописи «Короткі вісті» й «Укр. селянин», співпрацював у ж. «Наш клич» (Буенос-Айрес). Автор публіцист. творів «Хочемо одного – Бути вільними!» (Женева, 1947), «На чужині» (Корнберг, 1948), істор., реліг. і літературознав. статей, низки розвідок з тюркології та перекладів з турец. мови. Багато праць Д. залишилися у рукописах.

Основні праці

Про перепідготовку і підготовку архівістів та про історико-архівні гуртки // Червоний архівіст. 1925. Ч. 2; Селянські рухи на Україні після 1861. Т. 1. Х., 1928; Нариси з історії Чернігівської Троїцько-Іллінської друкарні в першій половині XIX ст. К., 1928; Про гиянський похід 1725 р. // Ювілей. зб. на пошану академік М. Грушевського. К., 1928; Сторінка з історії Архіву Генерального Військового Суду // Зап. Істор.-філол. відділу ВУАН. Кн. 17. К., 1928; Селянські втечі на Лівобережній Україні наприкінці XVIII ст. (1782–1791 рр.) // Чернігів і пн. Лівобережжя: Огляди, розвідки, мат. Т. 23. К., 1928; Музеї на Україні. Х., 1929; Перша фабрика на Україні. Х., 1930; Історично-культурні заповідники та пам'ятники України. Х., 1930; Життя й діла Феодосія Углицького (Полоницького). Х., 1930; З побуту українських монахів другої половини XVIII ст. Х., 1930; Архів Пульхерії Івановни // Зап. Укр. істор.-філол. товариства. Прага, 1944. Т. 5; Батько Нестор Махно – український національний герой. Герсфельд, 1945; Україна й Крим в історичних взаєминах. Женева, 1946; СССР як федерація. Женева, 1946; Вінніпег, 1947; Матеріали для історії нової української еміграції. Ч. 1. Женева, 1947; Машина масового вбивства. Мюнхен, 1954; М. С. Грушевський у Чернігові // Календар-альбм. «Відродження». Буенос-Айрес, 1961; Богдан Хмельницький і Туреччина // УІ. 1975. № 3–4.

Рекомендована література

1. Список друкованих праць В. Дубровського. Корнберг, 1948;
2. Биковський Л. В. В. Дубровський: Некролог // УІ. 1966. № 1–2;
3. Астаф'єв О. Г. Василь Дубровський // Просвіта. 1997, 17 трав.

Бібліографічний опис:

Дубровський Василь Васильович / О. Г. Астаф'єв, І. Б. Матяш // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.]; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-19308>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).